

Naštvaná vdova

Minna Lindgrenová

Naštvaná vdova

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.xyz.cz
www.albatrosmedia.cz

Minna Lindgrenová

Naštvaná vdova – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2019

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

Naštvaná vdova

Minna Lindgrenová

x.y.z

MINNA LINDGRENOVÁ
NAŠŤVANÁ VDOVA

PŘELOŽIL VLADIMÍR PISKOŘ

Czech edition published by agreement with Minna Lindgren
and Elina Ahlback Literary Agency, Helsinki, Finland

Copyright © Minna Lindgren, 2018

Original edition published by Teos Publishers

© NAKLADATELSTVÍ XYZ, 2019

Translation © Vladimír Piskoř, 2019

Cover picture © Anna Jiroutová, 2019

ISBN tištěné verze 978-80-7597-425-9

ISBN e-knihy 978-80-7597-463-1 (1. zveřejnění, 2019)

1

„**A PREMIÉRA! MOJE MALÁ PREMIÉRA!**“ Kdosi mi skřehotal u ucha, aniž šetřil vlastní hlasivky a můj bubínek. Otočila jsem se dopáleně po hlase, s nadějí, že můj pohled v dotyčné osobě zabije chuť zpívat. Za mnou se klátila korpulentní zrzavá ženská, kterou jsem neznala. Nevěnovala mi sebemenší pozornost, zato se vehementně vrhla na kolem bloumajícího Valtonena, ten div neupadl. „Mě ve svých sférách konečně už přivítá,“ pokračovala, vášnivě ho objala a on nic nenamítal. Sklenice vína v její pravé ruce se rozkomíhala, vylétla do výše a obsah mi vyšplíchl na halenku. Před očima se mi odehrály dvě výbušné události naráz – Valtonen a zrzka zahořeli vzájemnou láskou a o podlahu restaurace se roztříštila sklenice. Cítila jsem, jak mě na prsou protivně studí skvrna od vína a lepí se na kůži.

„Nic si z toho nedělejte, to nevadí,“ zaprskal hubeňour v kožené bundě a přitiskl mi na flek ruku, jako že mi svou šupinatou pokožkou odsaje vlhkost z látky. „Máte fakt pěkný prsa, hezky pevný,“ pokračoval a díval se do dáli k obsypanému barovému pultu, u něž se sváděly boje o nápoje.

Měla jsem chuť ho praštit, ale došlo mi, že by se to nehodilo, protože na těchhle akcích je jakýkoliv pokus o sblížení víc než žádoucí. Člověk má být uvolněný a přístupný, bez zábran a průbojný, tak mi to přece Pike donekonečna opakovala. „Jinak si ani neškrtněš!“

Hubeňourovi, jehož ruce neznaly celou pravdu o mých pěkných nadrech, jsem za pochvalu poděkovala. „Ale co takhle, že byste na mě nešahal,“ dodala jsem a odtrhla mu ruce z prsou jako zkušená vychovatelka, která v mateřské školce sundá pětiletému capartovi packy z kamarádova balonku. Můj nápadník si zakvedlal naslouchátkem a přesunul se k dalšímu poprsí.

Hledala jsem očima, kde jsou Pike a Hela, ztratily se mi. Středeční večer dospěl do nejvyšších obrátek. Lidí bylo v restauraci až moc, většina v povznesené náladě. Šlágry vyhrávaly tak hlasitě, že si všichni navzájem hulákali do ucha víc než jindy. Málokdo slyšel, co na něho druhý křičí, ale v tuhle chvíli to nemělo význam. Šlo o navazování styků, bylo to samé šmátrání a objímání, bez skrupulí, jako by nastal poslední den, doslova.

Před týdnem jsem se probudila v Keravě. Zažila jsem pořádný šok. Valtonen je sice starý známý, ale jako partner není zrovna můj typ. Z tehdejší noci se mi uchovaly jenom kusé vzpomínky, záblesky, jeden trapnější než druhý, ze kterých mě poléval studený pot jako kdysi v přechodu. Sedmero nocí jsem probděla a říkala si, proč nemůžu zapomenout na pár nahodilých záblesků, abych onu noc ze svého života vymazala. Teď jsem s úlevou sledovala, jak mezi zrzkou a Valtonenem narůstá vášeň. Tentokrát úmysly svého kamaráda nebudu muset odrážet. Obranné politiky jsem se držela i minulý týden, až do rána, tak jsem si to aspoň chtěla pamatovat.

Poté, co se Pike vrátila do města, stal se život nekončícím večírkem. Nebo chaosem, jak se to vezme. Řekla, že celé léto trpěla zácpou, a jakmile se po čtyřměsíční sezoně na chatě ukázala mezi lidmi, prohlásila celibát za nemoc.

Rovněž dneska všechno začalo na Esplanádě nevinnou sklenkou šumivého vína na zahrádce s cílem jen sedět na sluníčku a pozorovat turistický mumraj, jenže Pike nabrala šílené tempo, připalovala si jednu cigaretu od druhé a oplzle skřehotala. Ani trochu nechápala, že po té noci v Keravě zažívám morální kocovinu. Jí připadalo „zasraně skvělý“, jak to svým jadrným slov-níkem vyjádřila, že i já jsem se začala účastnit oněch radovánek, které jsou k mání za všedních večerů v centru Helsinek. „Restauračky plný svobodnejch chlapů! Aleluja, it's raining men!“

Podle Pike právě teď nastávají žně pro svobodné ženy, pro takové jako my. „Jsme kvetoucí, chytrý, krásný, zdravý a svobodný! Prostě královny, chápeš?“ Stačilo jen vrhnout se do víru a vybrat si toho nejlepšího. Valtonena.

Soucitu jsem se nedočkala, byť jsem jí vyličila, jak jsem cestou vlakem z Keravy byla tak znechucená sama sebou, že bych se snad i vyzvracela, kdyby v příměstských spojích měli záchod. Pike tvrdila, že tam záchody jsou. A na starém dobrém Valtone-novi neviděla nic špatného.

„Je to kus pořádnýho chlapa, jistě, je drobet při těle, ale každopádně spolehlivost a dobrosrdečnost sama. Co jinýho si ženská může přát?“ Zachichotala se chraplavým kuřáckým smíchem a zbytečně silně mě šťouchla do předloktí. Být nezodpovědná a svobodná jí připadalo fantastické. Přesně tak to řekla, nezodpovědná a svobodná. Pro mne bylo obojí něco naprosto nového. Ještě nějakou dobu potrvá, než si na takovou myšlenku zvyknu.

„Tady nejsou žádný mladý žabky,“ pokračovala Pike. „Nemáme co ztratit. Hlavně když si užijem a zaskotačíme, chi chi chi... Valtonen je pro začátek dobrý, ale ne abys ustrnula na místě!“ Ač to neřekla, bylo jasné, že i Pike zná své příměstské spoje.

Než slunce přestalo svítit na zahrádku, dopily jsme láhev sektu a zatelefonovaly Hele, ať si s námi dá druhou. V jednu chvíli jsme se rozhihňané přesunuly do Evergreenu, který v tu dobu ještě zel prázdnotou. Jenže teď jsem už ani nevěděla, kolik je hodin, a pod nápirem opilecké melancholie jsem měla pocit, že uprostřed obrovského, hutného lidského davu jsem já jediná osamělá. Kamarádky se mi ztratily. Hela řekla, že jde zase na toaletu, a od té doby jsem ji neviděla. A Pike už dávno zmizela ven na cigaretku.

Halda opilých lidí se vrávoravě kolébala jako velké rybí hejno, pravda, nemotorněji a nepředvídatelněji. Vybavila jsem si, jak mi Olli kdysi dávno přednášel o inteligenci hejna a jeho fyzikálně zájímavé logice. Nebo že by inteligence hejna byla v současnosti něco jiného a souvisela s informačními technologiemi? Každopádně masa, která se vlnila kolem mě, měla k inteligenci na hony daleko.

Oblečení se na těchhle akcích nosilo velmi pestré. Většina si vzala na sebe to nejlepší, dámské dekolty byly hluboké a náušnice obří. Na úpravu účesů se spotřebovala spousta laku i tužidel, a čím zářivější rtěnka, tím silnější vrstva. Krátké sukně, jasné barvy, přiléhavé šaty a boty na podpatku. Zato mužští měli hlavně nadčasové šedivé obleky, stejně jako ten vousáč, k jehož stolu mě inteligence hejna bezděčně přistrčila.

Svalila jsem se mu do klína. Dar spadlý z nebes přijal klidně, jako by mě čekal celý večer nebo celý život. Ucítila jsem kolem sebe silné paže. Vydešeně jsem si stáhla lem sukně níž a omluvila se, ačkoliv to stěží slyšel.

„Kdepak, ne ne, ty doufáš marně a já říkám ne,“ zpívali ostatní návštěvníci restaurace dávný hit Ley Lavenové. V dálce na druhé straně sálu jsem zahlédla Helu. Tančila a zpívala, zdálo se, že se baví. Její černé mikádo široce vířilo, zatímco se natrásala, jako by zhubla o dvacet kilo a omládla o padesát let. Vousáč, na jehož klíně jsem se stále vrtěla, se poněkud pobaveně usmíval a pomohl mi vstát. Načež se postavil taky a nabídl mi židli vedle sebe. „Sedněte si, prosím.“

„Víš, zálezný nápadník mě nesbalí, ztrať se, zmizni, nezáměř!“ zahulákala najednou přede mnou Pike a celou vahou dosedla na stůl. Na závěr svého krákoravého zpěvu se rozchichotala, až jí od pusy odletovaly sliny. „Ty už sis nějakého zálezného nápadníka čapla,“ zaprskala a prohrábla mu lepkavými prsty vlasy. Cítila jsem, že před chvílí dokouřila, ale nemělo to šanci potlačit alkoholický závan. Pike se zvedla, stáhla si sukni, která se jí zachytila na desce stolu, otočila se a při odchodu vykřikla:

„Zlom vaz, bejby, zítra si zavoláme!“

O kousek dál postával Valtonen, jeho vášnivý střet se zrzkou už skončil a on teď vsadil na jistotu: vyvlekl se za Pike z restaurace.

„Promiňte,“ řekla jsem.

Byla to pravděpodobně sedmá omluva, kterou jsem tomu prošedivělému neznámému adresovala, což ho jen pobavilo. Připadala jsem si pitomě. Všeho jsem litovala. Litovala jsem, že jsem volala Pike a Hele. Litovala jsem, že jsem se v přiopilosti nechala od nich zlákat na všednovečerní masné trhy, jak Valtonen tyhle akce nazýval.

„Ty bys pochopitelně měla vědět, co tam my chlapi sháníme. Chlast a slast!“ vysvětloval oné keravské noci, když se dožadoval sexu. Odmítání považoval za porušení dohody. V naprostém

zoufalství se odvolával na ekonomická fakta a prozradil, na kolik ho jedna pilulka na potenci přišla. „Zdravotní pojišťovna je neproplácí. Ačkoliv by měla.“ Tu svou drahou medicínu spolknul jen a jen kvůli mně.

Litovala jsem, že jsem ani dnes neodešla včas domů a místo toho jsem nerozvážně trsala s ostatními jako blbá patnáctka. Litovala jsem, že jsem skončila na téhle židli, v halence, co smrděla šumivým vínem, a vedle neznámého muže. Styděla jsem se.

„Halenku mi polila taková velká ženská, vypadla jí sklenička...“

Podívala jsem se na něj a přetrhla se mi myšlenka, pokud jsem vůbec nějakou měla. Viděla jsem šedivé oči a v nich zvláště nakažlivý úsměv, cítila jsem, jak se mi na povrch krade smích. Neovládla jsem se. Rozesmála jsem se vlastním rozpakům, studu a lítosti, nejspíš i své opilosti a veškeré komičnosti. Ale co jiného jsem mohla dělat? Muž se taky smál a smích by zřejmě nevzal konce, kdyby nevedl k polibku. K takovému, o jakém jsem jenom četla ve špatných knížkách a který trval o krapítek delší dobu, než by se slušelo, nicméně skončil dřív, než se změnil v cokoli trapného. Od polibku to bylo jen krůček k taxíku a všemu ostatnímu, co by skončilo následujícího rána, až bych se opět seznamovala s veřejnou dopravou na neznámém sídlišti.

Ale nedošlo na to. Muž skončil stejně odhodlaně, jako začal, řekl, jak se jmenuje, a představili jsme se, jak bývalo zvykem v dřívějších dobách. Podali jsme si ruce, skoro jsem vysekla pukrle. Potom oznámil, že jde domů spát, a odešel, aby stihl poslední autobus. Stála jsem zmateně vedle stolu a určitě bych tam trčela až do zavíračky, kdyby mě neprobrala Hela.

„A jéje, to je hrůza, jak máš všude rozmazanou rtěnku!“

Energicky mě odtáhla na dámské toalety, ať se koukám dát do ažúru. Ačkoliv jsem si přehrabala celou kabelku, rtěnku jsem nikde nenašla. Ruce se mi třásly a srdce zběsile tlouklo. Snažila jsem se soustředit na to podstatné, na rtěnku, o tu tady přece šlo, určitě jsem si ji vzala s sebou, dobře jsem si pamatovala, že naposledy jsem si s ní přejela rty na Esplanádě, cestou ze zahrádky sem. Jmenoval se Kari Kirjosiipi.

„To není pravý jméno,“ tvrdila Hela a zlobně se prohlížela v zrcadle. „Jak to, že se vlasy můžou takhle ježít do všech stran?“

Na dámskou toaletu halasně vtrhla i Pike. Z nějakého důvodu neodjela s Valtonenem. „Prozatím,“ řekla, zatímco si načechrávala vlasy opačným koncem hřebene, aniž se dívala do zrcadla. „Valtonen ujde. Nemám v úmyslu zůstat bez chlapa.“

Pike a Hela se na mě zlobily, že jsem si nechala pláchnout tak pohledného mužského, toho Kariho Kirjosiipiho, pokud se tak teda jmenoval. „Dobře líbat umí málokterej,“ vysvětlovala Pike a poučovala, že každého, který se přehoupne přes sedmičku, je třeba se držet zuby nehty. Známkovala muže jako na základní škole, jednička nejhorší, desítka nejlepší, a zaměřovala se na jejich ruce, neboť na základě „rozsáhlého empirického materiálu“ stanovila teorii o přímé úměře mezi velikostí mužské ruky a po hlavního orgánu.

V hlavě mi hučelo, zadržovala jsem úpornou škytavku a obdivovala jsem Pike i Hele, že vypadají, jako by vůbec nic nevypily.

„Já jsem ožralá jak prase,“ zalhala Pike a chraplavě se rozesmála.

„V našem věku se neožíráme jak prasata,“ zahihňala se Hela. „My býváme jediné stříknuté nebo líznuté.“

Ještě aby se Pike nerozlítla. Něco takového jako „v našem věku“ by ona nikdy z pusy nevypustila.

„To je stejně blbý jako říkat ‚já v tvém věku‘. Tohle nikdy neříkejte, pokud nechcete mluvit jako stoletý báby. Nebo jako vaše matky.“

Rázem zuřila na plné pecky. Věk je jenom číslo! Pitomý číslo! Hela pochopila, k čemu se schyluje, a bez jediného slova se vykradla pryč, jenom na mě jukla přes zrcadlo a mrkla. Štvalo mě, že se taky neumím takhle vytrazit, když chci. Uvízla jsem a stala se obětí Pikiny zloby nad výši věku.

Dávala jsem se na její trojbarevný účes, byly v něm plameny a podzimní tóny, a vlasy měla ostríhané tak šikovně, že jí zakrývaly čelo a částečně i tváře. Letokruhy kolem očí zamaskovala tyrkysovými brýlemi se silnými obroučkami a zbrázděnou šíjí halil ležérně uvázaný šátek. Oblečení si pořídila v Hysterii nebo nějakém jiném obchodě pro hipíky v důchodu, byly to samé volány a třásně, barvy a k tomu kotníkové boty. Celkový dojem? Obzvlášť vydařený podvod. Při zběžném pohledu a se špatnými brýlemi se prakticky nedalo říct, kolik jí je let, působila štihleji než ve skutečnosti, jako člověk s dobrou figurou.

„Sedum a pět, co to znamená? Vůbec nic. Je fuk, jestli jsem pět a tři, nebo devět a dva. Ale prdlajs, co to povídám, devadesáti dvou se já nikdy nehodlám dožít. Vemu si předtím prášek. Do hrobu posvištím na plnej plyn, i tam to ještě roztočím, bouchnu šampáno svatému Petrovi přímo do ksichtu... tam u pekelnejch bran, nebo kde to na nás čeká... na nebi, prďola jeden.“

Pike se uzlovému bodu svého monologu smála až příliš nahlas a já jsem pochopila, že je přece jen dost opilá. Hrozně vrávorala, když se hrabala v kabelce a zasekla se u vlastních slov.

„Na nebi, prďola jeden... pche, prdlačky, teda u pekelný brány sedí čerti a na nebi zase... ne, dlabu na to...“ Ryla se v kabelce

a ryla, až konečně našla, co hledala. Placatku, jak jinak. „Na, zavdej si, ať nejseš tak upjatá.“

Zavdala jsem si. Přihnula jsem si z teplé placatky opravdu pořádně, něčeho hodně silného a palčivého. Pike to nazývala živou vodou, jakýmsi energetickým nápojem, který má povzbudivý a zároveň ozdravný účinek. Nechtěla jsem znát podrobnosti. Dneska nebudu komisní morous, nebudu kazit ostatním zábavu. Ještě jeden doušek, svět se přece nezboří.

„Slušný mazivo,“ neodolala jsem k Pikině radosti ucedit v drsnějším stylu a vrátila jí placatku. Pike zatřepala fľaškou nad umyvadlem a zatvářila se spokojeně, že jsem všechno vypila.

„Nějaký mazivo se tady ještě najde,“ uchechtla se a poplácala svého příručího, vlastní kabelku první pomoci. „Strýček Příhoda pomůže, chi chi chíí... Ale teď jdem hledat toho tvýho Vyskočzpípy.“

„Kirjosiipi,“ opravila jsem ji.

„To zaručeně není jeho pravý jméno. Lhal ti, chtěl se líbat. I když teda vypadal důvěryhodně.“

Kariho Kirjosiipihho jsme nenašly, odešel, jak říkal. Pikina živá voda na mě parádně zaúčinkovala. Dala jsem se do nespoutaného tance, což jsem ještě nikdy neudělala. V jednu chvíli se ke mně nachomýtl Hela, aby mi připomněla zítřejší hodinu italštiny, a pak se odebrala celá bledá domů. Ale já jsem tančila, kroužila a pohupovala se a Pike se veselila, tak rozjařená, že zapomněla pálit za chlapama a soustředila se na prima zábavu mezi námi děvčaty.

„Ullis, my jsme úžasný! Dohromady dvě prsa a tři rakoviny, no to mě poser!“ řvala na mě, zatímco se točila s rukama ke stropu jako v extatickém tanci dávných pohanů. Teprve když zkusila vylézt na stůl, chtěla jsem ji přibrzdit. Vypadalo to životu nebezpečně.

„Kyčel jedna podělaná!“ zanáčovala zostra Pike a okamžitě se dožadovala půllitru. „Budu ji muset vyměnit za titan. Jsem v poradníku.“

Dlouhý poradník panoval taky u barového pultu. Navrhla jsem, že půjdeme radši vystát frontu na taxík, ale Pike nebylo snadné přimět k odchodu. Zatímco jsem ji táhla, nechtěně jsem šťouchla do břicha nějakého muže, který se potácel za mnou. Z pusy mu vyletěla na zem řádka zubů, plastová horní protéza, částečná. Svíjel se na zemi a já jsem se mu snažila pomoci na nohy. Přitom mě málem chytil houser, možná i jeho, ale nakonec se mu vlastní umanutostí podařilo vyhrabat nahoru, načež dole u mých nohou uviděl své horní zuby. Okamžitě byl zase na zemi. Pike nadále tančila, aspoň si to myslím, ačkoliv v jejím vrávorání se nedala postřehnout žádná spojitost s hudbou burácející z reproduktorů.

„Děvčata, nedáme šláftruňk?“ začal muž hned, jakmile stál na svých a v ústech měl kompletní chrup. Opíral se oběma rukama o tříbodovou hůl a vyzvídal, z kterého pečovatelského domu asi tak budeme.

„Z žádnýho!“ odsekla Pike uraženě. Muž řekl, že je z domova Šarlatové nebe, jenže Pike se přeslechla. Chtěla se o Varlatovém nebi dozvědět víc, ale já jsem její snahy utála. „Okamžitě odcházíme. Vezmem si společný taxík, pojedu přes tebe.“

„Fronta na taxík! Poslední příležitost!“ zakrákorala a rázem byla v šatně. Navlékla na sebe pestrou deku sahající až na zem, možná to byl nějaký kabát. Rukávy to nikde nemělo. Pike se motala a klopýtala, smála se nebezpečným hyením smíchem a nedokázala říct nic smysluplného. Chvilí jsem stála přihloupě stranou ve svém střízlivě šedivém kabátu zapnutém nakřivo, než bylo na-

čase vyjít ven do noci. Had lidí, co opustili Evergreen a dychtili po taxíku, se po Esplanádě vinul ve zdánlivě nekonečné vlnovce.

„Takhle dlouhá fronta nebývá ani před laborkou na odběr krve a moči,“ poznamenala přede mnou žena v paruce, která se léčila na rakovinu. Stihla mi už popsat část svých komplikací. Právě když jsem zoufale hledala Pike mezi lidmi, pevná ruka mě vtáhla na zadní sedadlo černého mercedesu. Z temnot taxíku jsem uslyšela bas:

„Do Keravy!“

Otočila jsem se, abych se podívala na svého nočního kavalíra. Husté bílé vlasy stažené do ohonu zářily do noci. Dveře se zabouchly a auto vyrazilo na adresu, kterou jsem už znala. Valtonen vylovil z náprsní kapsy platíčko tabletek, dobyvačně se usmál a spolkl viagru.

2

TENHLE MŮJ NOVÝ ŽIVOT v podstatě odstartovalo, když jsem na dně jednoho šuplíku našla starý adresář, komu a kam zasílat vánoční přání, a telefoníček z dob, kdy si za nás telefony ještě nepamatovaly kontakty. Užasle jsem tím listovala. Na stránkách defilovala nekonečná skupina vzdálených lidí, přátel a příbuzných, o nichž jsem dlouhá léta neslyšela. Vážně jsem mívala tolik přátel?

Na sociálních sítích jsem už visela nějakou dobu, bylo to moje jediné okno do vnějšího světa. Řadila jsem se k takovým pasivním příkukářům, na svůj profil jsem nedala jedinou fotografii. Zběžně jsem prohlížela, jak se poloznamé a malé celebrity chlubí dovolenými, dětmi a jídly, lajkovala jsem zářivě rozkvetlé zahrady a výhledy z chat při západu slunce. Ale většina lidí z mého telefoníčku na sociálních sítích nebyla. Možná jsme opravdu ještě udržovali kontakty telefonickými hovory a posíláním vánočních pohledů.

O části lidí jsem věděla, že jsou po smrti, u těch jsem si v adresáři udělala malý křížek, abych omylem neposílala vánoční pozdravy nebožtíkům. Část jsem vyhodnotila jako nezajímavé

osoby a u některých jsem si vůbec nedokázala vybavit, o koho jde. Ale po důkladném zkoumání jsem dala dohromady krátký seznam lidí, s nimiž bych se ještě chtěla sejít. Zapsala jsem si jména abecedně podle příjmení, na internetu jsem si našla nové kontaktní údaje, některé jsem požádala o přátelství na Facebooku a těm nejdůležitějším jsem se rozhodla rovnou zavolat.

Měla jsem strach. Zpotila jsem se v podpaží a srdce mi tlouklo. Uplynulo už tolik vody od dob, kdy jsem s těmi lidmi byla naposledy v kontaktu. Budu jim muset říct o Olliho smrti, načež budou opět následovat ony věčné projevy soustrasti. Z dospělých jsem v posledních letech přicházela do styku nanejvýš s pracovníky domácí ošetrovatelské služby, úředníky ze sociálky, prodavačkami v našem supermarketu a řidiči taxíků pro invalidy. Mnozí z nich ani neuměli finsky, a už jen proto se naše hovory omezovaly na pár vět. Jak bychom spolu asi tak klábosili? Co si moji dávní přátelé o mně po všech těch letech mysleli? Byli ještě mými přáteli?

Do háje! Olli byl nemocný tak dlouho, že všichni kolem nás zmizeli. I pohřeb měl malý a strohý, žádný kasovní trháč. Dorazilo několik vytrvalých příbuzných a jedna zvědavá sousedka. Načež jsem pořád musela trpět ty nekonečné kondolence. „Upřímnou soustrast,“ opakují dokola všichni tihle licoměrníci, dokud si nevzpomenou, že sousedce umřel pes, což sdělují se zadržovaným pláčem, protože si představují, že jsme se společně ocitli na vzdutých vlnách života uprostřed útesů. Ze všech projevů účasti je jednoznačně nejvíc k zblití tahle dábelská větička: „Vím, jak se cítíš.“ Krucinálfagot, nikdo nemůže vědět, jak jsem se cítila, když Olli chořel a umíral.

Začala jsem na začátku abecedy. Na čísle mé sestřenky Ritvy Aaltonenové mi neodpověděl živý člověk, ale hláška „volané číslo je mimo provoz“. Ritva pravděpodobně zemřela nebo je vážně nemocná, to si nechám na později. Na seznamu jsem si ji označila slabým křížkem. Teď honem dál, dokud mě neopustí odvaha.

„Pečovatelský dům Klimax, u telefonu Haruša Aramdutiová.“

Na čísle mé někdejší kamarádky z plavání Raiji Erkkiläové se mi ozvala nějaká Aramdutiová, která sice nechápala, co chci, ale řekla mi, že Raija je na cvičení s hůlkami. Nejasným ovšem zůstalo, jak na tom Raija je. Sedmdesátnice v extra dobré kondici by se asi neúčastnila cvičení v pečovatelském domě. Za jméno jsem si napsala otazníček.

Markova kmotra Riitta-Leena Haapanenová byla tak čerstvá nebožka, že číslo ještě nebylo odpojené, a telefon dokonce zůstal i nabitý, takže silný, jednoznačný křížek. Vzal to její manžel Risto. Popřáli jsme si pochopitelně navzájem upřímnou soustrast a další pitomosti, ačkoliv bychom spolu mohli z fleku zajít na vdovecké kafe. Risto mi povyprávěl, že Riitta-Leena zemřela docela hezky na agresivní rakovinu jater, která metastazovala do mozku.

„V tom je to milosrdné, že když nefunguje mozek, pacient necítí bolest,“ poznamenal Risto věcně a podařilo se mu tak vidět své štěstí v neštěstí.

Chvíli jsme se znalecky bavili o domácí péči a lécích proti bolesti, než jsem zalhala, že mi někdo zvoní u dveří, a mohla tak hovor ukončit. Že mě to vůbec napadlo! Od té doby, co jsem se zbavila pečovatelek a sociálních služeb, mi u dveří nikdo nezvonil.

Sestřenice Kirsti Hirvonenová si nepamatovala, kdo jsem. Během hovoru vyšlo najevo, že si vlastně nepamatuje, ani kdo je sama.

„Musím jít, studenti čekají,“ řekla a zavěsila. Kirsti nebyla učitelka, ale fyzioterapeutka a já jsem nechápala, kde tuhle výmluvu vzala, aby se mě zbavila.

Někdejší sousedku Liisu Hulkkonenovou jsem probudila v Thajsku. Hovor netrval dlouho. Omluvila jsem se a sdělila jsem jí čerstvou novinku, že Olli zemřel. Liisu ani nenapadlo mi kondolovat.

„Páni, to je skvělé! Teď můžeš zase žít!“

Ztratila jsem řeč. Netušila jsem, že se to dá brát i takhle. Liisa slíbila, že to probereme, hned jak se vrátí z Thajska, i když nevěděla, kdy to bude. Byla na cestách už tři roky.

„Odjela jsem na dva týdny, ale našla jsem na pláži úžasného chlapa, o patnáct let mladšího,“ řekla. „Díky za zavolání, asi Jimmyho už taky vzbudím!“ Přimalovala jsem k Liisinu příjmení sluníčko, které bůhvíproč vypadalo jako ženský pohlavní orgán.

Půlku telefonátů jsem měla za sebou a cítila jsem se přinejmenším na sto let. Liisa asi byla výjimka. Dvanáct let mého života padlo na péči o blízkou osobu a za tu dobu mé kamarádky sešly, onemocněly a ztratily paměť. Byly ty nebožky a obyvatelky pečovatelských domovů opravdu mé vrstevnice?

Napochodovala jsem před zrcadlo. Nasadila jsem si na nos brýle a bez bázně se přes zvětšující skla zadívala pravdě do očí, tedy na sebe. Už léta jsem něco takového neudělala. Během péče o Olliho jsem se nestarala, jak vypadám. Kromě toho bylo v koupelně sporé osvětlení a každodenní chvatný pohled bez brýlí na vlastní tvář nebylo nic než čirý klam – jak jsem teď pochopila. Na

obličej se mi najednou objevilo množství rýh, ba přímo varhánků, navrch k běžným vráskám a brázdám. Prožítý život! Nádherné vzpomínky!

Stroj. Panebože, já jsem stroj! Já život nežiju, ale vykonávám ho jako stroj, jako pekelná mašina. Překonávám tak všechno, co na mě život vyzvrací, rakovinu prsu i otročinu péče o rodinného příslušníka. Proderu se chemoterapiemi i operacemi, vyhrnu si rukávy a pak dokola krmím, koupu, dávám čurat a převracím manžela, který jen vegetuje. Děláním krucinál, co je třeba, to je život.

Dokud Olli žil, umírala jsem za pochodu, a teď když Olli umřel, chci se probudit k životu, jenže nevím sakra jak. Jsem volná – poprvé ve svém životě. Jsem volná, abych dělala co? A s kým, do háje?

Vlasy jsem měla v dobrém stavu a husté, i když zbytečně dlouhé a podivně šedivé. Vždycky jsem obdivovala krásně prošedivělé ženy, ale šediny na mé vlastní hlavě nevypadaly elegantně ani trochu. Na skráních a tvářích by se našly nějaké fleky, ty pochopitelně patří k věci, jak jinak. Jedno mateřské znaménko na čele se mi chvíli jevilo jako jasný melanom, ale pak jsem si vzpomněla, že to tmavé znaménko bylo přesně takovéhle odjakživa. Krk vypadal děsivě, prověšené krutí vole, ale i to se určitě dalo považovat za normální. Oči ještě byly vidět, ale už ne dlouho. Povytáhla jsem si víčka a zapřemítala, jestli se jejich operace vejde do nákladů hrazených z veřejné péče. Víčka zakrývající zorné pole jsou přece nebezpečná. Kdybych řídila, mohla bych přehlédnout rozběhnutého šestiletého caparta a srazit ho.

Věk rozhodně nebyl pouhé číslo, představoval tohle všechno, co jsem viděla v zrcadle. Pro některé totéž číslo znamenalo výpadky paměti, diagnostikovanou rakovinu a nevyléčitelné choroby, pro mnohé také dnu, degenerativní artritidu a operaci šedého zákalu. Nicméně čím více jsem na sebe civěla, tím jsem si byla jistější, že jsem se na stará kolena zařadila mezi lidi, co jsou na tom lépe. Byla jsem zdravá a naživu, stála jsem na vlastních nohou a pamatovala jsem si, v čí koupelně se to pozoruju.

Objednala jsem se přes internet do Helsinek ke kadeřnici za dva týdny a umanutě jsem pokračovala ve své telefonické anabázi. Jako další na seznamu byla Hela, Helena Kaakkuriová, kamarádka od dětství z rodné vsi. Společně jsme se vydaly za dobrodružstvím do hlavního města hned po maturitě.

„Báječné, že voláš! Já ti měla tak špatné svědomí!“

Vybalila na mě, jak jí je blbé, že poté co Olli onemocněl, se mi podobně jako jiní vytratila ze života. Usilovně jsem ji chlácholila. Nebylo její chybou, že jsme neudržovaly kontakt, vždyť to já jsem všechno přerušila. Nevolala jsem, nejela jsem ani na třídní sraz, přestože se před pěti lety slavilo padesát let od maturity.

„To mělo k oslavám daleko. Je komické slavit fakt, že od nejkrásnější chvíle našeho mládí uplynulo padesát let.“

Hela byla jako dřív, hovorná a veselá. Těch, co s námi maturovali na všeobecné střední škole v Koutui, zbylo už jen sedm. Naši školu dávno zbořili a akce se pořádala v sousedním městě na nějakém moderním gymnáziu, kam sezvali i trosky jiných zrušených škol. Odpoledne se naše třída nacpala do dvou aut a vykonala čestné kolečko po rodné vsi, která už vlastně neexistovala.

„Spojili tam pět skomírajících obcí a Koutua se teď jmenuje Velká Muukkola. Soutěž o název vyhrála bývalá knihovnice z Malé Muukkoly.“

Na pozemku všeobecné školy v 90. letech postavili obecní radnici, která se mezitím už taky stala zbytečnou. Podle Hely pustá budova sloužila jen pobočce důchodového úřadu a pro graffiti. Po čestném kolečku se odjelo do centra Velké Muukkoly, kde se v restauraci Pizzeria Post konala mizerná sváteční hostina.

„Jiné možnosti nebyly.“

Hela mi řekla, že ostatní maturantky vypadaly jako babičky, byly oblečené do béžové, dvě měly chodítka a jednu přivezli na kolečkovém křesle. Srazu se dožil i jeden mužský, ale nepamatovala si jeho jméno.

„Byl to ten kluk, jehož táta padnul ve válce a který se počural, když musel na mapě ukázat pohoří Ural.“

„Pertti Korhonen!“

„Tak přesně ten, bydlí ve Vantaa a zabývá se genealogií.“

Mluvily jsme hodinu, až jsem měla telefon horký a celý opocení. Dozvěděla jsem se o Helině artroskopii kolene a hodnotách štítné žlázy, o množství jejích zájmů a sousedčinyých rozvodech. Ona sama se rozvedla už kdysi dávno, protože její manžel Esko si našel mladší. Ale při tom nezůstalo. I ta mladší nadměrně zestárla, a jakmile vypršelo datum spotřeby, Esko si vyhledal ještě mladší, a v tu chvíli se z Hely a exmanželky jejího exmanžela rázem staly dobré kamarádky.

„Společný nepřítel spojuje. Užily jsme si s Tuulou spoustu zábavy, chodívaly jsme do kina a na výstavy.“

„Copak už nechodíte?“

„Ne, protože Tuula pak umřela.“

Hovor se zničehonic přerušil. Hele se patrně vybil mobil, neboť když jsem jí zkusila zavolat znovu, mužský hlas oznámil, že volané číslo je nedostupné. A totéž ve švédštině, aspoň někde se ještě mluvilo naším druhým úředním jazykem.

Po krátké přestávce jsem pokračovala. Jediný muž, kterého jsem zařadila na seznam, byl Olliho spolužák ze studií Heikki Kukkonen. Vždycky jsem ho měla ráda, ale on po mém zavolání upadl do rozpaků. Patrně jím otrásla myšlenka, že mu umřel nejlepší kamarád a nebylo na tom nic tragického ani předčasného. Anebo se domníval, že mu chci navrhnout něco nevhodného. Možná si i on pamatoval ten jeden svátek slunovratu před sto lety, kdy jsme se o sebe opírali, zatímco ostatní už spali.

„Sirkka-Liisa zrovna přišla domů! Pusinka chodí takhle každou středu zpívat do sboru,“ zahlasil zvučně. „Víš, my chodíme s pusinkou každý den plavat a potom cestou z bazénu domů si dáváme krátkou procházku. A v pátek míváme v centru pro seniory divadelní kroužek.“

Zbývalo jedno jméno, Pirkko, neboli Pike Suikkariová, dávná kamarádka z dob studií. Na facebookové profilové fotce jsem ji snadno poznala, protože byla přinejmenším dvacet let stará. Takové jsme prostě vždycky chtěly být, dospělé, ale ještě ne staré.

„No páni, Ullis!“ napsala mi Pike pozdě večer ve zprávě, kterou ozdobila různými obrázky. Byla na chatě, kam se přestěhovala už na prvního máje. „Bejvám tady nafurt od května až do pozdního podzimu (*zděšený smajlík, divočák, letící orel*). Odjíždím až s prvním sněhem (*traktor, šklebící se smajlík*). Svini do hlavního města vyžene mráz (*prasečí hlava, usměvavý smajlík se slzami*), nebo chuť šukat (*lilek, rozchechtaný smajlík*)!“ Jak já jsem ty emotikony nesnášela.

„Olli konečně umřel a říkala jsem si, že začnu žít,“ napsala jsem jí zbytečně krátce a spisovně. Pike byla na sociálních sítích jako doma. Chrlila text, který zněl jako řeč: „Tady na chatě je zatraceně hezky, kecám s krtkama a jezevcema (*rozesmátý smajlík, který mrká okem*). Jednou za týden si zajedu do vsi pro salám a víno (*tři srdíčka*), jinak se neoblíkám (*smajlík se svatozáří*). V červenci se tu jednou na otočku stavila Hela, nelíbilo se jí tu (*smutný smajlík, opice, která si zakrývá oči*).“

Hela a Pike tedy udržovaly kontakt, zatímco jsem já hlídala, aby Olli nespadol z postele a nezadusil se svými výměšky. Představa, o co všechno jsem přišla, mi nedělala dobře, žárlila jsem. Vždyť Hela a Pike by se beze mne dokonce ani neznaly. Obě byly moje kamarádky, které jsem jen tak mezi řečí seznámila.

Pike žvanila dál, ačkoliv jsem na předchozí zprávu nereagovala. „Ale Ullis, jestli seš zase back in games, v tu ránu si to hasím do Helsinek (*vícero smajlíků a taxík*). Musíme se vrhnout do víru nočního života (*dvě sklenky na víno, šumící láhev, rozchechtaný smajlík s brýlemi proti slunci*)! Neuvěřitelně to tam žije (*bota na podpatku, líbající smajlík*). Nejseš ve městě jediná, kdo ovdověl nebo se rozved (*tančící pár, pět tlukoucích srdíček*). Tohle je nejlepší životní období (*přehršel rozličných rozesmátých smajlíků, mezi nimi jeden tučňák, pravděpodobně omylem*).“

3

Z KERAVY NA JAZYKOVÝ KURZ v Zadním Töölö jsem se hnala zcela zbytečně. Do třídy jsem dorazila včas jako jediná. Pike poslala textovku, že nemůže přijít. Hela se trochu zpozdila a vypadala unaveně, stěžovala si, že zdravotní náramek jí ukazuje samé alarmující hodnoty a snažila se mě vyptávat na Pike a zbytek večera. Neodpovídala jsem a radši předstírala, že se soustředím na učení.

Učitelka byla ještě úplně děcko, stejně nezletilá jako doktorka na zdravotním středisku. I její jméno mi znělo divně, tedy typicky pro mladé lidi: Miisa nebo Yanikka, už si nepamatuju. Sršela energií a vstřícností, byla pěkně oblečená, jak se na jazykářku sluší a patří.

Hela milovala studium jazyků, všech možných. Tvrdila, že cizím řečem je třeba se učit, aby si člověk udržel duševní svěžest. Ze stejného důvodu chodila Pike už pátým rokem na španělštinu pro cestovatele a k ní si letos na podzim spolu s námi přibrala taky italštinu, protože měla v úmyslu ještě uskutečnit svůj sen a vydat se za vínem do Toskánska. Při studiu románských jazyků se obě zkušené harcovnice řídily přísnými zásadami.

„Nemá cenu se zabývat subjunktivem. Vždycky je možné začít od začátku znovu,“ říkala mi Hela.

Učitelka zápasila s počítačem. Naštěstí se jí z něj nepodařilo vydolovat požadované cvičení, takže jsme si po počátečním opocením na chvíli oddechly. Předtím jsme si zopakovali pozdravy a seznamovací fráze.

„Ono nám prospělo, že jsme si trochu rozehrály mozkové buňky,“ mínila Hela. „V tomhle věku to s člověkem jde rychle z kopce, pokud není pořád aktivní. Hned je z tebe babča, která nic nekapíruje.“

Babča! Sakra, ze mě se stala babča v tu ránu, kdy o sobě dal vědět přechod prvními horkými návaly. Markova mladická láska přišla omylem do jiného stavu a jen pár měsíců po princeznovské svatbě se narodila holčička. Kruci, byla jsem tak šokovaná svým babičkovstvím a synovou předčasnou dospělostí, že jsem se nedokázala zapojit do dění se stejnou profesionalitou jako moje spolutchyně, snašina matka, která se prohlásila za babičku, jen co uviděla těhotenský test, a od té doby se všude a všem představovala jen jako Babička, do háje, skoro jako by jí v důsledku narození vnučky v registru obyvatel natrvalo vymazali vlastní jméno. Babičko začala říkat i mně, ačkoliv mi nebylo ani padesát, krucinál.

Jelikož se učitelce nepodařilo počítač zprovoznit, v úzkých ji napadlo, že bychom se mohli všichni představit, říct o sobě finsky jen pár nenučených slov. Děsivé pomýšlení. Moc jsem neposlouchala, co říkají ostatní, protože jsem byla nervózní z vlastního vy-

stoupení. Jediný muž ve skupině měl na sobě vlněný svetr a zoufale koktal. Uvázla jsem v myšlenkách, čím to bude.

„Jsem aktivní seniorka a nemám buňky na jazyky,“ začala Hela.

Mluvila dlouho, zábavně a posmívala se sama sobě, když vypočítávala své nekonečné zájmy. Malování na porcelán, jógu, flamenco, sezonní předplatné na koncerty městské filharmonie, sci-fi filmy a stále nové začátečnické jazyky.

„Opravdu jsem řekla začátečnické jazyky? Taková blbost, samozřejmě jsem myslela začátečnické jazykové kurzy,“ smála se vesele.

Učitelka i všichni účastníci kurzu se na ni usmívali. Akorát já jsem se tvářila vážně, protože hned po Hele jsem měla přijít na řadu.

„Menuju se Ulla-Riitta Rauskiová,“ zakňourala jsem tence a okamžitě jsem toho litovala. Nikdo mi nikdy neříkal Ullo-Riitto.

„Prostě Ullis,“ zapěla Hela a pověděla o našem dlouhém přátelství, které začalo, když mi její mladší bratr ukradl sáňky. „Mně poslali na bratra dohlédnout, aby je šel vrátit, ale to už je sto let, to bylo ještě předtím, než jsme spolu před osmadesáti lety začaly chodit do školy.“

Zase se všichni smáli. Potom se podívali na mě. Jak navážu? Věk neřeknu, to jsem se rozhodla už před Helinou pradávnou historkou. Musela jsem vymyslet nějaký jiný nezávazný fakt.

„Mám dvě dospělé děti,“ slyšela jsem se říkat a ztuhla jsem hrůzou. Může se člověk představit pitoměji? Nikdo si přece nemyslel, že by moje děti byly jiné než dospělé. Copak mateřství bylo v tomhle životním období mou nejdůležitější identitou? Záleželo snad na počtu dětí, když jsme se tu sešli z důvodu společného studia italštiny?

„Vždycky jsem milovala italštinu,“ vyprskla jsem nakonec, zrudla jako malé děcko a zadívala se na šedovlasou paní po mé levici, aby pochopila, že jsem skončila. Jak jako, že jsem vždycky milovala italštinu? Co je to za průhlednou lež? Snažila jsem se poslouchat, jak kolečko pokračuje. I mnohé další byly matkami dospělých dětí a milovaly italštinu.

„Takže jsi neřekla, že jsi vdova,“ pošeptala mi Hela do ucha.

Vdova, do háje, nevím, jak tu roli brát. Copak vdovství znamená bezedný smutek a konec světa, bezbřehou samotu a všechno možné, co v ostatních vzbuzuje soucit? Sakra, já už o tu podělanou lítost nestála. Ale na Olliho pohřbu jsem zarytě mlčela a tvářila se unaveně, jak se na vdovu sluší. Ve smutečních proslovech se to hemžilo nepochopitelnými historkami o rybáři, džentlmenovi a zábavném společníkovi, o mně zcela neznámém Ollim. Nikdo neřekl ani slovo o tom příšerně sebestředném nemluvovi, který mlčky vysedával v knihovně se sklenkou whisky v ruce, dokud neochrnl. Hlavou se mi tehdy honila jen jediná myšlenka: „Konečně!“

„Já na ty lekce nemůžu dál chodit,“ povzdechla jsem si, když jsme po hodině kráčely do centra.

Byla jsem úplně vyčerpaná. Během lekce jsem propotila košilku, protože jsem se neustále bála, že budu muset na něco odpovídat, na něco, co nebudu vědět nebo čemu jsem nerozuměla. Pokud se postupovalo podle zasedacího pořádku, nervózně jsem počítala, při kterém úkolu přijdu na řadu, a neposlouchala jsem ostatní. Když pak šedovlasá paní přeskočila řádek a sebrala mi moji větu, zpanikařila jsem. Hrozný stres.

Podle Hely jsem si vedla dobře a mohla bych trochu potlačit tu svou umanutou touhu být pořád nejlepší.

„Ty jsi taková byla i ve škole, děsná šprtka. Horlivka nejhrubšího zrna.“

Potom se rozpovídala o muži ve vlněném svetru, který, jakmile se dostal do tempa, už tak zoufale nekoktal. Uměl italsky z dřívějšíka a já jsem nemohla pochopit, proč se přihlásil do začátečnického kurzu.

„Ty trumbero,“ odfrkla Hela. „Protože tam chodí nezadané, osamělé ženské v jeho věku. Takové jako ty! Zahod' ten snubní prsten a vrhni se na něj dřív, než ti ho sebere nějaká jiná.“ Muž byl pro mě rozhodně příliš starý, nejmíň o deset let starší. To Hela považovala za prkotinu. „Čím jsme starší, tím menší jsou věkové rozdíly,“ tvrdila, ale to se mýlila.

Věkový rozdíl vzrůstal na začátku života a na konci. V dětství o rok starší byl úplně jiný člověk, o pět let starší byl stejně daleko jako starší o třicet let. Prakticky dospělý. V dlouhém šedivém středním věku byli všichni stejně staří. Počet let tehdy asi opravdu znamenalo jen číslo, které nenáviděla leda Pike. Koho jinak zajímalo, jestli je sousedovi 32 nebo 46 let?

„Ale pak, když vběhneme do závěrečné zatačky před cílovou rovinkou, získává věk zase na významu,“ vysvětlovala jsem Hele. Hleděla na mě s otevřenými ústy, jako bych zčistajasna začala plyně mluvit rusky. „Šedesát sedm je něco jiného než sedmdesát pět. A třiaosmdesát je úplně něco jiného než pětasedmdesát. A všichni přes devadesát jsou teprve onačejší. Copak ti to není jasné?“

Mluvila jsem a mluvila. Vyložila jsem, jak jsem se cítila, když v novinách psali o dobrovolnících, kteří chodí se starými lidmi na procházky, a vyzpovídali 72letou paní. Ne, ona nebyla ta dob-

rovolnice, jak jsem si myslela, ale jedna z těch důchodkyň. Rozčilila jsem se, že Statistický úřad zahrnul všechny důchodce do stejného chumlu, mezi čekatele na smrt. Naše věková skupina dokonce neměla ani horní mez, bylo tam jen plus. 65+.

„To máme být my, šedesát pět plus? To je ta naše identita?“ chtěla jsem vědět.

Hela mlčela. Skončila jsem. Dokráčely jsme za hlubokého, děsivého mlčení na roh Helina domu, odkud jsem to měla ještě pár bloků k autobusové zastávce na Mannerheimově ulici. Rozrušeně jsem přemítala, jestli jsem Helu nějak urazila. To jsem nechtěla. Ale už dost dlouho vím, že všechno, co souvisí s věkem, bývá po sedmdesátce výbušné. Nejpozději tehdy. Hela byla moje nejlepší kamarádka z dětství. Nikdy se mi věkem nepřizpůsobovala, neboť jsme kráčely stejným tempem.

A teď jsme najednou stály na nároží a Hela zamlkle vymazávala údaje na svém zdravotním náramku. Potom začala hledat klíče, které jí visely na krku. Po dlouhém hledání klíče objevila, uchechtla se pro sebe a začala hledat brýle, aby viděla, který z nich pasuje k hlavnímu vchodu. Měla je na čele. Úkosem jsem sledovala, jak si to posléze přece jen uvědomila, načež se zasmála a spustila si brýle na nos.

„Tak poslední zatáčka před cílovou rovinkou?“ řekla a přestala se smát. „Zatáčka smrti, tam že ten náš život v tuhle chvíli dospěl?“

Objaly jsme se na rozloučenou, navykly jsme si na to od padesátky. Hela zmizela v průchodu a já se vydala k zastávce autobusu. Zítra si zase zavoláme.

4

„**TOLIK PROSTORU!**“ vykřikla Susanna a točila se na parketové podlaze jako špičková primabalerína. Agentura domácí zdravotní péče si odvezla svůj majetek, když ještě pomalu ani nedoklapyly dveře za pohřebáky, a já jsem v začátcích své vdovské kariéry nedokázala s opuštěnou místností nic provést. Po odvozu nemocničního lůžka, toaletního křesla, morfinové pumpy, nejružnějších zvedáků a krabic s plenami se tu kroky rozléhaly jako v kostele. „Ale je to tedy strašných metrů pro jednoho člověka!“

Susanna a Marko ke mně dorazili společně, aby dali věci do pořádku, jak tenhle nečekaný vpád nazvali. Marko vyskládal z batohu na jídelní stůl nekonečné stohy papírů a Susanna se energicky pustila do vyklízení skříní. Vyndávala oblečení svého otce a značnou měrou redukovala i moje vzpomínky.

„Jé, to je hrůza, kolik veteše se vám tu nahromadilo!“

*Tahle zatracená aktivnost byla u mých dětí zcela nový rys.
Začalo to pohřbem. Předtím jen samá podělaná pasivi-*

ta. Susanna vymyslela, že na pohřeb musím mít klobouk. Krucinál, tolik povyku kvůli klobouku, honila se za ním se psem po městě celé dny. Někde vyšašila i závoj, který jsem si měla přetáhnout přes svůj vdovský obličej jako v amerických filmech. Na to jsem nepřistoupila, ani omylem.

Marko říkává, že má za sebou dvě reprodukční období. Myslí tím děti, možná i manželky. Nikdy je nevidím, ale na pohřbu u rakve Marko představil celou smečku. Sledovala jsem s naprostým klidem, jak manželky soutěží ve strojeném natahování moldánek. Upřímným steskem brečela jen čtyřletá dvojčata, aniž věděla, oč jde. Pisara a Sammal, krucinál, takováhle jména dal zatím poslednímu vrhu. První reprodukční období bych ani nepoznala, kdybych je potkala na ulici. Aada a Justus, vrstevníci své macechy.

Susanna, chudák holka, musela jít k rakvi se mnou, protože jinak by se neměla o koho opřít, 42 let, svobodná a bezdětná majitelka psa. A když se do mě zavěsila a vlekla mě k rakvi svého otce, tak jsem krucinál vůbec netušila, jaká péče tím započne.

„Do jakého ústavu mě umístíte?“ zeptala jsem se rádoby vtipně, protože mě dceřina vyklízecí operace už dost štvala. Susanna odnášela můj župan a ve druhé ruce měla Olliho rybářské náčiní a zcela funkční toustovač, i když samozřejmě letitý. Dřív se všechno vyrábělo pořádně, aby to vydrželo.

„Co to plácáš?“ smála se Susanna a hodila věci na hromadu k odvozu. Župan nabral vítr a chvíli se zdálo, že vzlétne jako dravý pták s mohutnými křídly, aby ulovil toustovač. „Nebud' zbytečně nervózní. Všechno se jistě urovná,“ řekla a popleskala mě po tváři.

Aspoň že Marko se nepřeonačil na přehnaně empatického šaška, dokázal chlapsky promluvit i o nepříjemných věcech, například o detailech na seznamu pozůstalosti a o mém z toho vyplývajícím živobytí. Tolik roků jsem byla doma a starala se o děti, že mi moc vysokou penzi nepřidělili.

„Dostaneš k tomu přece i malý vdovský důchod,“ utěšoval mě, zatímco mi vysvětloval, jakou životní úroveň si můžu dovolit v těch několika málo zbylých letech. Na cestování mít nebudu. Měla bych se naučit počítat, co jím a kupuju, tak mi to syn řekl, on, který oba své reprodukční vrhy brával čtyřikrát do roka na dovolenou na opačnou stranu zeměkoule a pečínku z bobra flamboval calvadosem. Jenže neznal celou pravdu. Všechny ty roky jsem si spořila na svůj účet. A soukromá zubní ordinace prosperovala.

„Říkala jsem si, že prodám chatu, a budu si díky tomu moct občas vyhodit z kopýtko,“ oznámila jsem vesele.

„To nemyslíš vážně!“ zvolal Marko.

„Jak jako vyhodit si z kopýtko?“ zavyla Susanna.

Byli na pokraji zhroucení z pouhého pomyslení, že by něco tak stálého a posvátného jako rodinná chata zmizelo z jejich bezplatných benefitů.

„Mami, ta chata je přece ráj!“

Já sakra nejsem žádná chatařka. Naposledy jsem do té podělané díry zajela kvůli Ollimu, donucená dětmi. Takový blbý nápad! Susanna myslela, že si její táta bude v tom křovinatém porostu pěkně lebedit. Jenže Olli z celého výletu vůbec nic nepochopil. Bylo zatraceně složité nacpat kolečkové křeslo do Markova auta, všichni na sebe křiče-

li, Olli se vylekal a dostal záchvat třasavky. Toho se zase polekali Marko a Susanna, taky nebyli na otcovy záchvaty zvyklí, že jo. A to byl teprve začátek. Neujeli jsme ani půlku cesty, když se Ollimu udělalo špatně a pozvracel se Markovi na kožené sedačky. A uklidit jsem to po něm do háje musela zase já, zatímco milé dětičky si chlemtaly latté z ekokelímků před nákupním centrem. U chaty zaparkovali tátu před vchodem na mrazu a Susanna s usazenými očima cvakala fotky.

Ta chata mezi olšemi na břehu močálu byla ubohá chajda z prken, kterou postavil sám Olliho otec na pozemku, co mu milostivě přenechal jeho sedlačící bratr. Žádná elektrika ani přívod vody, celá ta nádhera byla jen vrcholem primitivnosti. Do té idyly jsem jako mladá matka musela jezdit a pokorně snášet tchyniny poznámky. Nic jsem nedělala správně, sakra, ani ty brambory jsem neumyla tak, jak jsem měla.

„Bez našeho souhlasu to nemůžeš prodat,“ namítl Marko. „Půlka patří nám. Samozřejmě si vystačíš, když budeš žít skromně. Možná se ti podaří z toho odložit i něco na horší časy.“

„Na horší časy? To znamená hospic, anebo centrum pro alzheimery?“

Marko si odkašlal a sevřel ruce v pěst. Jistěže měl na mysli hospic a domov pro lidi s demencí, vždyť byl zodpovědný realista. A pravděpodobně také opatrovnictví, mozkovou příhodu, dříve vyslovené přání a souhlas nebo nesouhlas s posmrtným darováním orgánů. Tím zároveň naznačil vizi mého zbylého života se všemi ustlanými růžemi.

„Ale jdi, co blázníš,“ ujelo Susanně. Přehrabovala naše krabice s botami. Dobré letní sandály letěly do pytle k odvozu čistě z bezpečnostních důvodů, protože v mém věku by se nemělo chodit v botách na podpatku. „Ještě spadneš.“

„Dáme teď do pořádku ty papíry,“ řekl Marko podrážděně a začal mi ukazovat soupis majetku, který sestavil. Jako hamižnému právníkovi se mu povedlo smršknout Olliho majetek takřka na nulu, aby se platila co nejmenší dědická daň.

„Já jsem placení daní vždycky považovala za důležité,“ prohlásila jsem.

Marko a Susanna se rozkřičeli jeden přes druhého. Oba prý mají už po krk daní a státu, dědická daň je v tuhle chvíli skoro nejzbytečnější věc, jakou si dokážou představit. Pozůstatek stavovské společnosti.

„Tohle je přece náš majetek!“ zakončila Susanna svou jermiádu, a já ne úplně porozuměla, co všechno počítá, že patří jí samotné. Rozhodně do toho nespadaly moje sváteční, elegantní červené boty, které dělaly společnost sandálům v pytli na výhoz. Marko pronesl ještě krátkou rychlou přednášku, že jsme s Ollim byli sobečtí a hloupí, když jsme zavčas nepřevedli veškerý majetek na děti. Tak to prý dělali všichni ostatní. Protože tím bychom se vyhnuli těmhle machinacím, prohlásil a myslel tím ony vycucané lži v soupise majetku.

„Teď je to všechno jakžtakž správně a pro nás co nejvýhodnější.“

Oháněl se kupou papírů pro bernák, jako by to byl jeho románový debut. Susanna, plná obdivu, papíry bez přečtení podškrábala. Vzala jsem si štos a slíbila, že si to večer v klidu pročtu a dám jim vědět.

„Co to...,“ začal Marko. „Nepotřebuješ se tím prokousávat. Akorát to podepiš.“

„Maminečko, ty přece z toho ničemu nerozumíš,“ šveholila Susanna po boku svého bratra.